

گزارش نشست خبرگان در زمینه توسعه محتوای رقومی در آسیا و اقیانوسیه.

۲۸-۲۶ مارس، ژاپن

نوشته: دکتر حسین غریبی

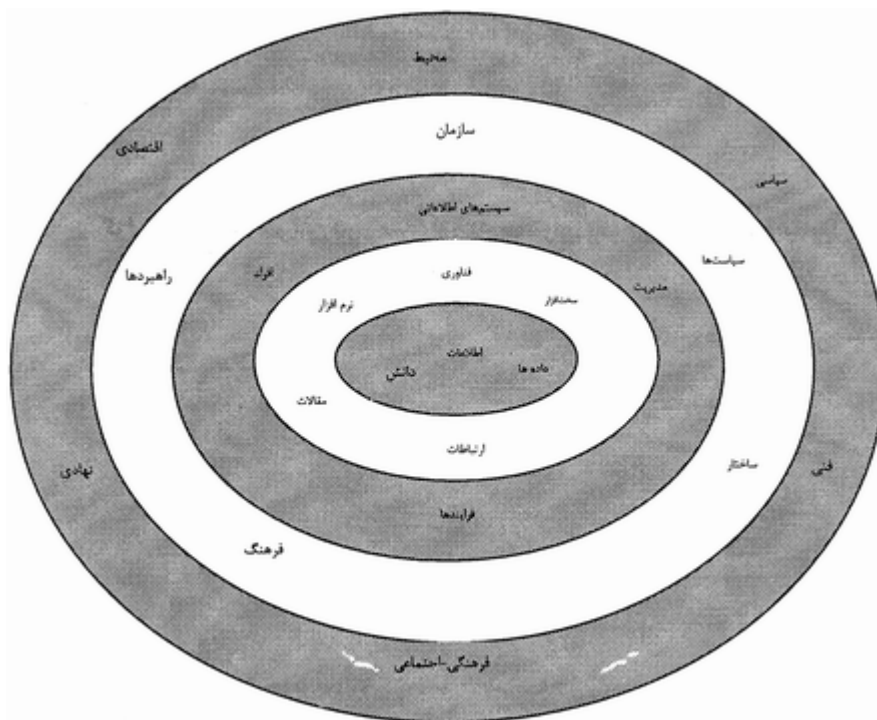
رئیس مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

فصلنامه اطلاع رسانی. دوره ۱۶، شماره ۳ و ۴

مقدمه

صاحب نظران خبره شرکت کننده در این نشست مراتب تقدیر خود را از دولت ژاپن به خاطر دعوت به حضور در پروژه «اس پی آی آی دی» [۱] ابزار داشتند. بدون شک این حرکت و تبادل نظر با یکدیگر، دیدگاه آنان در مورد توسعه در دیگر مناطق را بهبود بخشیده است. با تجربه ای که آنان از این نشست کسب کردند توجه سیاستگذاران کشور خود را به اطلاعات و محتوای رقومی در راستای توسعه کشورهایشان معطوف خواهند ساخت.

براساس مطالعات میدانی و بحث و تبادل نظر درباره گزارش های ملی کشورها، واضح است که توسعه جوامع بر پایه دانش، امری پیچیده و روندی چندجانبه است. همانطور که در شکل زیر نمایش داده شده، جنبه های این روند شامل اطلاعات (داده ها- اطلاعات ساخت یافته و دانش)، فناوری (سخت افزار، نرم افزار، ارتباطات)، سیستم های اطلاعاتی (افراد، فرایندها، مدیریت)، سازمان (راهبردها، استانداردها، سیاست ها، فرهنگ)، و محیط (اقتصادی، سیاسی، سازمانی، فرهنگی اجتماعی، فنی) می شود.

با این حال دو نتیجه می توان گرفت:

اول این که که کشورهای حوزه آسیا و اقیانوسیه در حال فاصله گرفتن از یکدیگرند و تحت الشعاع رشد نابرابر جوامع مبتنی بر دانش قرار گرفته اند؛

دوم این که محتوای رقومی جزء جدایی‌ناپذیر جوامع مبتنی بر دانش است. فناوری‌های اطلاع‌رسانی و ارتباطی پر اهمیت‌اند، اما به تنهایی قادر به تغییر جوامع به سوی اطلاعات و دانش نیستند.

بنابراین تشویق و تحریک بخش محتوای رقومی در هر یک از کشورهای منطقه دارای اهمیت می‌باشد.

براساس شواهد می‌توان نتیجه گرفت که هفت عامل، توسعه محتوای رقومی را تعیین می‌کنند:

۱. دید روشن و راهبری قوی. تغییر به سمت جامعه مبتنی بر دانش، نیازمند تلاش بسیاری از بازیگران عرصه‌های اقتصادی است.
۲. شبکه‌های ارتباطی ارزان، مطمئن و پرمصرفیت. تغییر به سمت جامعه مبتنی بر دانش نیازمند شبکه‌های کارا است. از جمله مواردی که استفاده از اینترنت را محدود می‌سازند، هزینه‌های گزاف ارتباطات است و بنابراین، تقاضا در زمینه، محتوای رقومی را کاهش می‌دهد.
۳. بخش خصوصی فعال. خدمات اطلاعاتی رقومی تجاری در یک جامعه مبتنی بر دانش ضروری است. باید تلاش‌هایی در جهت قدرتمند سازی و تشویق بخش خصوصی در این زمینه انجام گیرد.
۴. دامنه خدمات اطلاع‌رسانی رقومی در بخش دولتی. این هدف باید در متن راهبردهای دولت در زمینه الکترونیک دیده شود، اما همچنین باید در حوزه‌های کلیدی توسعه از جمله آموزش و پرورش، بهداشت، فرهنگ، علوم، فناوری، محیط زیست و غیره، موارد خدمات رقومی آورده شوند.
۵. چهارچوب قانونی. در ضرورت یک چهارچوب قانونی روشن و استوار تردیدی نیست و لازم است که سرمایه‌های علمی علمی محافظت و مدیریت گردند. علاوه بر آن، توسعه جوامع مبتنی بر دانش نیازمند قوانین و مقررات جدیدی است که از آن جمله می‌توان به امور شخصی، حفاظت از داده‌ها، امنیت و... اشاره کرد. همچنین لازم است قوانین و مقررات جدید با معیارهای جهانی منطبق شوند.
۶. مهارت‌های اطلاعاتی موثر. هر دو بخش دولتی و خصوصی باید به افراد آموزش‌دیده دسترسی داشته باشند. همچنین داشتن یک سطح سواد اطلاعاتی در بین کاربران خدمات محتوای رقومی لازمه این امر است. باید برای تحصیل و آموزش (شامل فناوری اطلاعات و ارتباطات) راهبردهای مناسب اتخاذ و اجرا گردد.
۷. آگاهی از نیازهای اطلاعاتی. افراد و موسسات ممکن است نیازهای اطلاعاتی زیادی داشته باشند. باید آگاهی‌یافتن از این نیازها تدوین شوند. نیازهای اطلاعاتی افراد و موسسه‌ها متنوع است. در همین راستا برای آگاهی از این نیازها باید برنامه‌های مشخص به اجرا در آیند.

علاوه بر این‌ها سرعت و ذات توسعه در هر کشور خاص، متأثر از فرهنگ آن کشور است.

این هفت عامل را نمی‌توان جداگانه در نظر گرفت. درجه وابستگی متقابل این عوامل و تعامل بین آن‌ها بسیار بالا است و کشورها باید تلاش کنند تا تمامی آن‌ها را در راهبردهای خود به سوی جامعه مبتنی بر دانش، مد نظر قرار دهند.

اقدامات اجرایی

براساس این نتیجه‌گیری‌ها اقدامات زیر توصیه می‌شوند:

- به منظور اشاره به نیازهای موجود به منظور آموزش در جهت توسعه محتوای رقومی، سمینارها و دوره‌های آموزشی ملی و منطقه‌ای برگزار گردد تا مهارت‌های اطلاعاتی بهبود یابند.
- تبادل اطلاعات، پیش‌بینی و اجرای مطالعات میدانی در بین کشورهای شرکت‌کننده در پروژه‌های «سیسناپ» [۲] و «اس‌پی‌آی‌دی» ادامه یابد. از دیگر وسایل موجود ارتباطی، از جمله از خبرنامه «استینفو» و یونسکو و سایت‌های کشوری برای اجرای مطالعات میدانی، و گزارش‌ها و مباحث مطرح‌شده در «سیسناپ» و «اس‌پی‌آی‌دی» بهره گرفته شود.

• به کشورهایی که به شرکت در این پروژه‌ها و پروژه‌های آینده راغب هستند امکان حضور داده شود.

توصیه ها

- نشست با اعلام رسمی هفت شرط فوق‌الذکر، بر اهمیت آن‌ها تأکید کرد و توصیه نمود که به منظور ادامه، راه این نشست، کلیه منابع برای تحقق اقدامات اجرایی بسیج شوند. کشورهای شرکت‌کننده باید به تنهایی یا گروهی به دنبال اجرای اقدامات توصیه شده در نشست باشند.
- با عنایت به نیاز حتمی دیگر کشورهای منطقه که در این پروژه شرکت نکرده‌اند و با توجه به محدودیت منابع، این نشست توصیه میکند که اقدامات مناسب به منظور کمک به آنان صورت پذیرد.
- از آنجا که «وزارت علوم، تحقیق، فناوری، فرهنگ و ورزش» ژاپن در حال تغییر ساختار است، این نشست از وزیر علوم درخواست می‌کند توصیه‌های نشست را بخشی از برنامه‌های مداوم خود در کمک به کشورهای منطقه قرار دهد.

افراد شرکت‌کننده در نشست

این افراد در این نشست شرکت داشتند:

خانم «یوتاری بودیهارجو» (۱)

مشاور وزیر تحقیقات و فناوری اندونزی

آقای «ماسیمو گاریبا» (۲)

همکاری کمیسیون در اروپا برنامه‌های محتوای الکترونیکی

آقای «ژه سونگزو» (۳) معاون وزیر علوم و فناوری چین

آقای دکتر «حسین غریبی» رئیس مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

خانم پروفسور «ماسارو هارادا» (۴) استاد دانشگاه کتابداری و اطلاع‌رسانی ژاپن

آقای دکتر «تا با هونگ» (۵) رئیس مرکز اطلاعات و اسناد علمی ویتنام

آقای پروفسور «هیروشی ایتسومور» (۶) از دانشگاه «شوکتوکو» ژاپن

خانم پروفسور «سوکینگ کیم» (۷) رئیس مرکز اطلاعات علمی و فنی کره

خانم پروفسور «یونگ وُن کیم» (۸) استاد دانشکده منابع اطلاعات فرهنگی ژاپن

آقای پروفسور «ابهیجیت لاهیری» (۹) مشاور سیستم‌های اطلاع‌رسانی ملی وزارت علوم و فناوری هندوستان

خانم پروفسور «تامیکو ماتسومورا» (۱۰) استاد دانشگاه «سوگی‌یاما جوگا کوئین» ژاپن و مدیر پروژه

آقای پروفسور «نیک مورا» (۱۱) استاد دانشگاه «سیتی/اکیومِن» انگلستان

خانم «مرلیتا ان. آپنا» (۱۲) رئیس مرکز اطلاعات تحقیقات و بهره‌برداری شورای توسعه، بهداشت فلیپین

خانم پروفسور «سوزان اورناگو» (۱۳) مشاور منطقه‌ای یونسکو و رئیس «استینفو»

آقای «دانیل پاراید» (۱۴) دبیر کل دفتر کتابخانه‌ها و آرشیوها از گینه نو

آقای پروفسور «هیرویا تاکه‌اوچی» (۱۵) استاد دانشگاه «شیزوکا هاماماتسو»

آقای پروفسور «شونساکا تامورا» (۱۶) استاد دانشگاه «کیه‌او» ژاپن

خانم «دلپا ئی. توريجوس» (۱۷) مشاور بانک توسعه آسیایی

پی‌نوشت‌ها

1-Utari Budihardjo

2-Massimo Garribba

- 3-Ge Songxue
- 4-Masaru Harada
- 5-Ta Ba Hung
- 6-Hiroshi Itsumura
- 7-Sukyung Kim
- 8-Yong Won Kim
- 9-Abhijit Lahiri
- 10-Tamiko Matsomora
- 11-Nick Moore
- 12-Merlita M. Opena
- 13-Susanne Ornager
- 14-Daniel Paraide
- 15-Hiroya Takeuchi
- 16-Shunsaka Tamura
- 17-Delia E. Torrijos

تشکر

در پایان نشست از حمایت بی دریغ «وزارت علوم، تحقیق، فناوری، فرهنگ و ورزش» ژاپن و همکاری ارزشمند گروه تحقیقات ژاپن به ریاست خانم «ماتسومورا» تشکر می شود. این نشست همچنین از کلیه افرادی که در برگزاری آن همکاری نمودند کمال تشکر را دارد.

- [1]- Strategic Planning for Information Infrastructure Development (SPIID) in Asia and the Pacific with Special focus on Content Development
- [2]- Sisnap